

A Play for the Living

in a time of extinction

door miranda rose hall

vertaling jibbe willems / 2022

WIE

NAOMI – *dramaturg, een vrouw die bang is voor de dood, rond de dertig*

WAAR

Een theater

WANNEER

Nu

Een opmerking van de vertaler:

Op enkele punten is de tekst, in overleg met de auteur, aangepast aan de Nederlandse situatie.

DEEL EEN

Een theater.

Een leeg podium.

NAOMI op.

NAOMI

--

--

--

--

Eh --

hoi.

--

--

Hallo allemaal.

--

Hoe is het vanavond met jullie?

Wie heeft hier een beetje een okéé dag?

Steek je hand maar op.

--

Oké

--

En wie echt een topdag heeft,
die mag nu z'n hand opsteken.

--

Top.

--

En voor wie zoiets heeft van
mijn leven is één grote schijtsooi
die mag nu zijn hand opsteken.

--

Super.

--

Ik waardeer jullie eerlijkheid.

--

--

Nou --

ik ben dus Naomi,

en zoals jullie weten,

of misschien weet je het niet,

ik ben de dramaturg en mede-oprichter van *international theatre collective ZeroOmissions*,
samen met mijn beste vriendinnen die ook al heel lang mijn mede-makers zijn:

Zoe Martinez-Goudsmit

en Sarah Stouthart.

En als dramaturg

is mijn rol in dit gezelschap

om de inhoudelijke research voor onze stukken te verzorgen,
om nieuw materiaal mee te ontwikkelen,
en om verdieping te brengen in de gesprekken met ons publiek.
Waar het op neerkomt is, ik breng feiten in,
probeer van feit tot voorstelling te komen,
en van voorstelling tot verbinding.

--

En eh --
ik dacht, jullie dachten,
we dachten allemaal dat
wat we vanavond zouden spelen --
onze performance --
een soort van
in-your-face
alle-remmen-los
meeslepende overpeinzing
over de catastrofe
die klimaatverandering is
waarmee we al twee jaar
langs kleine
intieme
soms extreem intieme zaaltjes
aan het toeren zijn
dat dit --
vanavond --
onze laatste voorstelling van de reeks zou zijn,
of, van de hele tour, eigenlijk,
maar,
Zoe en Sarah zijn eh --
Zoe en Sarah zijn er niet
omdat
eh --
Zoe's moeder ziek is.

--

--

Totaal onwerkelijk.
Ze is 59.
Ze heet Evelyn Martinez-Goldberg
En op dit moment --
eh --

--

is ze dood aan het gaan.

--

In het ziekenhuis.

--

--

--

En eh --

Zoe en Sarah zijn nu bij haar,
en ik dacht
dat we dit allemaal
zouden cancelen, maar --
vanmiddag
had Zoe dus een
paniekaanval,
en ze hangt half hysterisch aan de telefoon en ze zegt,
“Naomi, jij moet het podium op vanavond.
Naomi, jij moet de tour afsluiten.
Zorg ervoor dat we eigenaar blijven van ons eigen verhaal.”
en ik zo van,
“maar ik ben de dramaturg.”
En zij zo van,
“maar je hebt de voorstelling honderdmiljoen keer gezien,”
en ik van,
“ik kan niet acteren,”
en zij van,
“dan doe je wat anders,”
en ik,
“wat dan?”
en dan zegt zij --
“vertel ze gewoon wat er aan de hand is.”
En ik zeg,
“maar wat is er aan de hand dan!”
En Zoe zegt,
“mijn moeder gaat dood.”
En toen hing ze op.
--
--
--
--
Dus dan weten jullie wat er aan de hand is.
--
--
--
--
En ik eh --
--
Het is niet echt dat ik --
--
Dat ik zo van --
een *one-woman-show* uit m’n achterzak trek,
eh --
--
ik ben
meer van de --
research.

--

Dus ik hoop dat ik eh --

--

nou ja, misschien moet ik beginnen met iets van
een beetje achtergrond:

dus,

toen we afstudeerden hebben we een gezelschap opgericht
en dat noemden we

itcZeroOmissions omdat

we wilden benadrukken dat er NIETS WEGGELATEN ZOU WORDEN
in het discours over het klimaat.

En toen zijn we iets van

twee jaar

bezig geweest met het ontwikkelen van deze voorstelling,
wat eigenlijk ook –

het is eigenlijk onze enige voorstelling... tot nu toe --

en we hebben er ons BLOED en ZWEET en onze TRANEN in geperst.

Het gaat over onze atmosfeer!

En de oceanen!

En materialisme!

En hebzucht!

En auto's!

En Unilever!

En, nou ja --

ik wil het einde niet *spoil*en,

maar we beginnen het stuk met zo'n --

een onschuldig uitje naar het strand --

en op het eind,

gaat iedereen dood.

We gaan allemaal dood.

We hebben zelfs een heel carnaval des doods.

--

Op muziek.

--

Met een choreografie.

--

En functioneel naakt.

--

--

En eerlijk gezegd, het grootste deel van mijn leven,
ben ik iemand geweest die --

ik ben zo iemand die,

wanneer ze oog in oog staat met de vijand,

zoiets heeft van,

VIJAND, IK ZAL JE VERSLAAN MET MIJN INTELLIGENTIE EN FEITENKENNIS.

IK ZAL JE VERBLINDEN MET MIJN SCHITTERENDE OP RESEARCH GESTOELDE VAKINHOUD.

En dus heb ik zo'n gevoel van

we hebben deze

“thematiek”

benaderd vanuit de gedachte dat we nou ja,
konden OVERTUIGEN dankzij de kracht van theater,
dat we
HET PUBLIEK TOT VOLGZAAMHEID MURW KONDEN BEUKEN
tot

INZICHT
IN HUN EIGEN VERKEERDE GEDRAG KONDEN DWINGEN
met dingen als
IMMERSIEVE SOUNDSCAPES

en

3D MAPPING

en

BUITENSPORIG GEBRUIK VAN ELEKTRONICA

en eigenlijk -

--

is er hier wel eens iemand meer dan een jaar op tour geweest met een voorstelling die ze gemaakt hebben uit rancune?

--

want --

ik ben erachter gekomen --

dat

ook al

dacht ik dat ik had nagedacht over ons werk
en dat ook nog eens, dacht ik, diep en authentiek,
ook al dacht ik dat

mijn verbeelding mij

had geleid

naar een plek van

gedeconstrueerde diepgang,

ergens tijdens de tour --

tijdens het nagesprek,

die leid ik altijd,

stak een vrouw haar hand op en zei iets van,

“Ken je *Het Zesde Uitsterven*, van Elizabeth Kolbert?

Dat hele hoofdstuk over die vleermuizen?”

En ik zeg,

“Ben ik aan begonnen, maar ik had het te druk.”

En zij zegt,

“Ja, nee, dat snap ik wel. Het is ook een moeilijk boek.”

--

Ja precies.

--

En dus NATUURLIJK móet ik dat boek die avond alsnog lezen.

In een ruk.

Dus ik kom thuis en pak dat boek,

begin er opnieuw aan,

en ik,

een vrouw die haar leven wijdt,
tenminste, dat denkt ze,
aan over dit soort dingen praten,
begint opnieuw aan dat boek
over massa-extinctie,
over het armageddon van de Gouden Pad,
de ondergang van de koraalriffen,
en de ineenstorting van het regenwoud,
en aanvankelijk dacht ik van,
yep,
yep,
yep,
yep,
weet ik,
uh-huh,
en ik bedoel, het was verontrustend,
die info is verontrustend,
maar ik was er niet van ondersteboven ofzo,
ik bedoel ik stak er wel wat van op hoor,
d'r zit veel research in dat boek,
heeft een Pulitzer gewonnen,
ik kreeg wat mee van wetenschapsgeschiedenis,
dat leek me nuttig,
het boek leek me nuttig,
en toen --
--
kwam ik bij een hoofdstuk over van die vleermuizen --
van die kleine bruine beestjes --
--
en hoe die allemaal doodgaan aan
zo'n heel nare ziekte --
--
en ik had zoiets --
ehm --
en nu wordt het misschien een beetje persoonlijk --
--
ik begon me toch een potje te janken.
--
Dijkdoorbraakje hoor.
--
En dat is niet --
typisch --
iets wat ik doe
als ik dit soort dingen lees.
Maar opeens,
zit ik daar onbedaarlijk te janken,
en ik heb zoiets van --
WAT IS HIER AAN DE HAND?

--

Omdat, even voor de duidelijkheid,
ik heb helemaal NIKS met vleermuizen!
Sterker nog,
ik haat ze.
Vooral als ze ons vakantiehuis binnen komen.
Ik heb zelfs een keer met een tennisracket een vleermuis doodgemept

Ik bedoel mijn moeder en ik hebben heel wat van die vliegende ziektes
op aangename zomeravondjes
met onze tennisrackets doodgemept,
en dan lees ik dus zo'n hoofdstuk
over die kleine bruine vleermuisjes
die doodgaan aan iets vreselijks,
en dagenlang,
DAGEN LANG --
krijg ik die beestjes
NIET UIT MIJN KOP,
ik hoefde er maar aan te DENKEN of ik begon al te janken,
VLEERMUIZEN!

En nou ja,
ik moest zo'n beetje --
ik kwam er een tijdje de deur niet van uit --
ik moest
me een tijdje verschuilen in de privacy van mijn eigen wanhoop want --

--

heeft iemand hier wel eens gehad dat 'ie zich moest verschuilen in de privacy van zijn eigen wanhoop
omdat het gewoon te ingewikkeld is om je kapot te janken in het openbaar?

--

echt iets voor op je bucketlist

--

En ik weet niet wat je met zoiets moet.
Ik bedoel ik probeer wat iedere
half capabele dramaturg doet,
ik research er de tering uit,
om het dan in de voorstelling te stoppen.
Dus ik weer aan de research, en ik research opnieuw
het uitsterven,
van die vleermuizen,
herlezen, verdiepen, filteren,
en ik zo van, hé Zoe, hé Sarah,
kunnen we het even over die vleermuizen hebben?
Want volgens mij is dit een omissie,
en wij zijn *itcZeroOmissions* toch,
dus we hebben het erover.
Wel iets van – een week lang.
En ik doe verder onderzoek naar uitsterven,
en ik neem allemaal lijsten mee van diersoorten,

en we PROBEREN dit GESPREK OVER HET UITSTERVEN VAN SOORTEN
in de voorstelling te stoppen,
en zij doen er hun, ja,
Zoe-en-Sarah-ding mee
ze maken er een hele het-uitsterven-van-vleermuizen-performance van,
maar het voelt niet goed,
ergens klopt er iets niet,
het lijkt niet op het gevoel dat ik had toen ik op mijn kamer aan het janken was,
en dat probeer ik ze te zeggen, snap je, zo van --
dat is niet echt wat ik-,
en zij zeggen,
maar het is met opgezette dieren,
en ik zeg --
volgens mij is het groter dan opgezette dieren,
en zij zo van,
we hebben een heel CARNAVAL DES DOODS!
En ik zo van --
ik weet niet wat ik --
ik sta met mijn mond vol tanden,
en dat is iets,
helaas,
wat ik wel
vaker heb,
en ik wou dat ik gezegd had
er is iets veranderd voor mij,
het is anders, nu, voor mij,
ik denk dat, misschien,
in al onze --
pogingen --
ik denk dat we ons niet echt
niet écht echt hebben verhouden,
echt oprecht hebben verhouden --
tot die hele klimaatcrisis --
of tenminste --
we hebben ons er niet echt oprecht toe verhouden op een manier die echt oprecht recht doet aan
mijn --
aan wat ik voel wanneer ik me verlamd voel of lamgeslagen voel door --
een gevoel van rouw
van een onafwendbare ramp --
--
--
het spijt me dit is allemaal een beetje uhm --
--
ik slaap niet echt de laatste tijd --
--
En toen Zoe en Sarah gisteravond weggingen,
toen ik helemaal alleen was --
--

is uhm --

is iemand hier wel eens overvallen door een onafwendbare en alles verterende
doodsangst?

--

--

--

--

Ik heb mijn vrienden beloofd dat ik wat zou proberen,
dus dat ga ik doen.

Met lege handen.

Onvoorbereid.

En ook al denk ik dat het nog altijd ---

ik denk dat wij in onze cultuur nog steeds aan het zoeken zijn
naar hoe we het moeten hebben over
de dood

en dan vooral als het gaat om

massale sterfte

en al helemaal als het gaat om

massale soorten-sterfte --

--

ik ga jullie gewoon

wat verhaaltjes proberen te vertellen vanavond,

over wat dingen

waar ik over heb nagedacht

die ik voor mezelf ben gaan uitzoeken.

Dan hoeft er ook

niemand van ons

ondraaglijk alleen te zijn vanavond.

Vinden jullie dat goed?

DEEL TWEE

Ok, dus --
of je nu wel of niet besluit
te geloven dat de mensheid onherstelbare klimaatverandering heeft veroorzaakt;
dat hebben we,
dat hebben jullie,
dat heb ik,
en daar doen wij allemaal aan mee.

Al wil ik daarbij aantekenen dat het aandeel van sommigen
groter is dan dat van anderen.

Daarnaast wil ik opmerken dat zij
met het grootste aandeel
er de minste schade van ondervinden,
maar daarover later meer.

--

Dus laten we eerst even een paar eh – vaste kaders voor vanavond overeenkomen:
wij leven op aarde,
wij staan nooit los van de natuur,
en wij doen allemaal mee.

--

En als er hier mensen zijn die publieksparticipatie onprettig vinden,
dan zou ik zeggen nou dan kunnen we elkaar de hand schudden.

--

En als je zoiets hebt van ik heb toch geen geld betaald om mee te moeten doen,
dan zou ik zeggen dat ik ook heel graag zou willen dat geld me bescherming kon bieden.

--

Oké

--

En misschien --
laten we allemaal even heel diep inademen, en uitademen.

--

Oké

--

Oké

--

Uitsterven.

--

Uitsterven --

--

De eerste keer dat ik iets over uitsterven hoorde
zat ik op de kleuterschool,
zoals iedereen,
zoals iedereen die wel eens een
plastic dino heeft gezien,
heeft iedereen hier een plastic dino gehad?

Misschien geeft iemand antwoord.

Misschien improviseert NAOMI hier wat.

Nou ja, die van mij heette Jessica.
Een velociraptor.
En de juf vertelde zo van
dit zijn dinosauriërs en die zijn uitgestorven.
En eigenlijk is dat een GEWELDIG leermoment zo van,
Oké kinderen, wie heeft wel eens gehoord over massale uitsterving?
Ik heb zo het gevoel dat die kans
niet vaak gegrepen wordt,
hoe dan ook --
ik neem aan dat iemand me op een gegeven moment heeft verteld dat sommige dieren bestonden,
en toen niet meer,
en daarna heb ik zo'n beetje nooit meer aan uitsterven gedacht tot aan --
--
en misschien is dit een goed moment om even te zeggen dat ik dus absoluut niet
goed ben,
wat dat dan ook moge betekenen,
in wetenschap.
Want ik was die leerling die bij alle exacte vakken zowat altijd in paniek schoot
omdat ik er gewoon helemaal nooit iets van begreep.
Ik bedoel, ik wil het soort mens zijn dat wetenschap begrijpt,
maar op een gegeven moment, worden m'n hersenen een soort papje,
en mijn docenten bleven maar zo van:
mitochondriën, Kelvin, Bunsenbrander, wat is daarvan het reactierendement?
En ik sta op het punt van een mental breakdown,
en zij gaan maar door,
Mitochondriën.
Kelvin.
Bunsenbrander.
Reactierendement.
En ik zo van --
is het antwoord misschien allesverterende schijtput van ellende?
En nou ja – dat is dus zo'n beetje mijn persoonlijke ervaring met De Wetenschappen.
En op de een of andere manier,
begeef ik me op dit carrière-pad,
waarbij ik doe alsof ik het over wetenschap heb,
al praat ik een stuk vaker over choreografie.
En eigenlijk --
Oké, weet je,
ik moet even eerlijk zijn,
als ik mezelf zonder aanloop in de duistere ingewanden van het uitsterven stort
zonder het eerst te hebben over het ontstaan van de aarde,
dan ga ik onherroepelijk in mijn verhaal verdwalen,
dus oké vinden jullie het goed als we eerst even een momentje of twee
snel door de geschiedenis stappen, van nul tot nu?
Zitten er hier vanavond toevallig wetenschappers in de zaal?

Zo ja:

Dan hoop ik dat je / jullie zo goed wil(len) zijn
me op voorhand te vergeven.

Zo nee:

Godzijdank

Oké.

Dus,

hier mijn eh

ad-hoc versie van het ontstaan van de aarde en alle voorgaande gevallen van uitsterven daarop,
althans volgens de Westerse wetenschap

zodat ik zeg maar --

in de *flow* kan komen.

Oké.

--

--

Er was eens een tijd dat er geen ruimte was.

En toen opeens

was er heel veel ruimte.

De Big Bang.

En in die ruimte ontstaan gas en stof.

En uit dat gas en die stof ontstaan sterren.

En een van die sterren die ontstaan,

een grote ster,

is de zon.

Meer stof en gas vormen eh

meteorieten en gesteente.

Die botsen op elkaar!

En zo ontstaat de aarde.

En de aarde is in evenwicht,

we zouden misschien kunnen zeggen

dat de aarde

gelukkig noch ongelukkig is,

maar in evenwicht.

En uit het gesteente komt gas.

En het gas koelt af.

En dat wordt water.

En het REGENT.

KAN JE JE DAT VOORSTELLEN!?

HET REGENT!

Dat is nogal wat.

En het water stroomt OVER DE HELE aarde.

En van daaruit

ontstaat het leven.

Heel klein leven.

Eencelligen.

En zo hangt de wereld

zo'n beetje

nou

miljarden jaren rond te draaien.

TOTDAT!

Er wat eh --

bacteriën --

--

ontstaan --

--

en op de een of andere manier beginnen die met uhm --

--

fotosynthese --

wat dus inhoudt dat ze ZUURSTOF uitvinden.

En DIT

is een *big deal*

dus...

en dan gebeurt er nog vanalles.

En op de een of andere manier,

gaan die eencelligen samenleven,

die beginnen een soort van

hun eigen hippie-communes,

en die hippie-commune-meercelligen

die beginnen een soort van

coöperatieve leefgemeenschappen

en veranderen zichzelf in dieren.

Van die super *basic* dieren.

Die niet eens jagen.

Die alleen maar wat ronddobberen en hun voedsel zo hun bek in laten drijven.

JALOERS!

Maar toen was er een akkefietje

met wat kooldioxide in wat nu Noord-Amerika is,

wat een KORTE-EDOCH-DODELIJKE ienie-mini-ijstijd veroorzaakte,

die nu bekend staat als DE EERSTE MASSA EXTINCTIE.

Laten we nu eens iets proberen --

kunnen jullie allemaal even zo eh --

met je handen zo van die

rondvliegende wriemelbeestjes maken?

NAOMI houdt haar handen omhoog, schudt ze zachtjes als rondvliegende wriemelbeestjes.

Ze krijgt het publiek zover dat ze haar nadoen.

Oké,

dus

we zijn beestjes,

en laat nu eens wat ijstijd zien:

het wordt kouder,

het wordt kouder,

het wordt kouder,

en we zijn dood.

Ze laat haar dode handen zien.

En oh wacht, als nou jij en – jij –

Ze wijst wat mensen aan.

Volkomen *random* overleven jullie het.

Gefeliciteerd.

Dus laat maar zien, je beestjeshanden --

goed zo --

en ook al bevinden jullie je zowat

op duizenden kilometers van elkaar,

jullie leiden de weg naar een nieuwe uitbarsting van leven.

Mag ik die uitbarsting zien?

Dank u!

Misschien moet ze de uitbarsting voordoen.

Dus uitbarsting van leven.

En na miljoenen en miljoenen jaren,

ontwikkelen levende wezens SCHELLEN!

En HOOFDEN!

En STAARTEN!

En --

die soorten lopen op aarde rond,

en op de een of andere manier,

oh,

de aardplaten beginnen te bewegen.

Kan je je nog herinneren dat de aardplaten begonnen te bewegen?

Ik vergeet ALTIJD dat de aardplaten begonnen te bewegen.

Dat is net zoiets als dat ik ALTIJD VERGEET

dat landen

ook maar een recente uitvinding zijn.

Hoe dan ook, de landmassa's op aarde bewegen,

en OH!

LANDPLANTEN! De allereerste PLANTEN ONTSTAAN!

Sorry, er waren eerder dus GEEN planten,

ik weet even niet meer of ik dat gezegd had of niet,

maar als niet, dan was dat een omissie, excuses..

wanneer de aardplaten beginnen te bewegen zijn er planten,

kleine mossige rotsplanten,

en deze PLANTJES halen zoveel KOOLSTOFDIOXIDE uit de atmosfeer dat ze --

een WERELDWIJDE TEMPERATUURDALING veroorzaken

en ons in een nog GROTERE IJSTIJD storten.

En die ijstijd brengt

een TWEDE MASSA-EXTINCTIE met zich mee.

En trouwens,

om heel eventjes de nerd uit te hangen,

LEKKER FREAKY!

Deze shit weten we dus allemaal door het fossielenbestand,

dat incompleet is, maar wat in feite iets is als --

WOW!

Er is dus van dat TERING-OUDE GESTEENTE.

En er zit INFORMATIE IN DAT GESTEENTE --

er zitten DODE PLANTEN in en DIEREN en MINERALEN en ELEMENTEN,
die zo in de buurt van dat gesteente leefden en die toen ze dood gingen opgenomen werden in dat
gesteente, en miljoenen jaren later zijn ze te vinden in een gedeelte van dat gesteente,
en dan onvindbaar in een ander, later gedeelte van dat gesteente --
dus het bewijs van dat leven is dan verdwenen.

En nou dat is dus wat wetenschappers massa-extincties noemen:

het bewijs

en daarna het volledig verdwijnen van het bewijs
van leven.

--

--

Dus.

Ik heb aantekeningen gemaakt. Hier --
bomen.

Ja, na de tweede massa-extinctie, BOMEN, de eerste BOMEN ontstaan.

Oh wacht,

zou jij --

zou je het erg vinden om heel even
de eerste boom die ooit geleefd heeft
te spelen?

Je hoeft alleen maar

een

interpretatief gebaar te maken

zoiets

of

zoiets

of

zoiets

je kan ook gewoon precies mij nadoen,
dank je.

Dames en Anderen M V X:

de allereerste boom! Applaus!

Dank je.

En dan --

beginnen de landmassa's

weer te bewegen,

en komen samen tot één SUPERcontinent: PANGEA.

En door al die activiteit verandert het klimaat,

het wordt heel erg heet,

maar echt VEEL TE HEET,

da's herkenbaar of niet?

En vulkanen barsten uit,

broeikasgassen worden de atmosfeer in geslingerd,

en gifgassen,

de oceanen verzuren,

DA'S HERKENBAAR TOCH?

En zo komen we tot de
MOEDER van alle extincties,
MASSA-EXTINCTIE NUMMERO DRIE,
de PERM-TRIAS-Extinctie,
ook wel bekend als HET GROTE STERVEN.
HET.
GROTE.
STERVEN.
ZESENNEGENTIG PROCENT VAN AL HET LEVEN STERFT.

--

--

--

Wacht even.
Ik heb even een slokje water nodig.

--

--

--

Ik heb een keer,
toen ik klein was liep mijn moeder een keer de keuken binnen,
stond ik daar in de drinkbak van de hond,
met mijn vingers in het stopcontact.

--

Daar trok ze me snel uit weg.
Ik geloof dat ik niet eens meer weet
hoe vaak iemand mijn leven heeft gered.

--

Onze hond heette Geranium,
en ze lag elke nacht bij me aan het voeteneind,
en ik hield met heel mijn ziel van haar,
en toen ik een keer weg was,
dat was trouwens naar New York,
ik ging daar met mijn tante naartoe,
en Geranium had, geen idee hoe, rattengif binnen gekregen,
en toen ik terug kwam, was Geranium er niet meer --

--

en mama vertelde me wat er gebeurd was,
dus ik wist verstandelijk wel dat ze dood was,
maar ik heb dus toch nog een paar weken
overal naar haar gezocht.

Of ze bij het voeteneind lag,
of misschien voor de deur stond,
of ergens in de keuken was,
en ik kon haar nergens vinden.

En ik kon er met mijn hoofd niet bij.

Ze was er gewoon nog.

Maar ze was er dus niet meer.

En ik was heel erg verdrietig,

maar op de een of andere manier was het nog veel erger om zo enorm --

in de war te zijn.

--

--

--

Dus waar was ik.

De Apocalyps.

--

--

En na de Apocalyps,

bestaat de aarde gewoon nog.

Omdat,

dat moet ik nog even zeggen,

de aarde in dit hele verhaal

zelf niet aan haar einde komt.

Ik weet niet of dat goed of slecht is,

maar de aarde

blijft

draaien.

En terwijl de elementen de atmosfeer

gedurende miljoenen miljarden jaren veranderen,

neemt de aarde die elementen zo'n beetje --

in zichzelf op.

Zuurstof.

Waterstof.

Koolstof.

Want koolstof is iets waar de aarde wel raad mee weet.

Langzaam maar zeker slaat ze

die koolstof in zichzelf op,

als een moeder.

En wanneer wij dat er dan weer uithalen,

wanneer wij dat uit het moederlichaam wringen --

nee wacht ik ga te snel.

--

--

Dus goed.

Er is een Apocalyps --

en dan begint het te regenen.

Het regent en het regent en het regent.

HET REGENT BIJNA TWEE MILJOEN JAAR.

Bi-zar.

--

En hier breekt dan de tijd aan van REUSACHTIGE FLORA EN FAUNA.

En dan, massa-extinctie.

MASSA EXTINCTIE NUMMERTJE VIER,

en we weten niet precies wat er gebeurd is,

maar waar het op neerkomt is:

Levend.

Dood.

En dan, geen idee hoe, DINOSAURUSSEN
HEERSEN over de aarde!

Yo, Jessica!

En de dino's heersen over de aarde TOTDAT
een planetoïde inslaat op Yucatán, in Mexico, wat gigantische tsunami's veroorzaakt.
MASSA EXTINCTIE NUMMERRR VIJF.

En Jessica is dood.

--

Maar na haar dood,
komt het leven terug.

Want het leven komt altijd terug.

Allerlei nieuwe dingen evolueren.

Apen, bijvoorbeeld,

en die apen evolueren door tot
vroeg mensachtigen.

Min of meer.

Onze voorouders.

En we ontdekken
het geluk en het ongeluk,

en dat vinden we

nog lang niet genoeg.

We willen eten.

En we willen zelfverwerkelijking.

Er wordt op ons gejaagd

en we jagen zelf.

En in den beginne waren we HELEMAAL NIET ZO GOED in overleven.

Maar we ontwikkelen specifieke vaardigheden,

en we verspreiden ons,

over alle vier de windstreken,

en uiteindelijk laten we ons bekendste kunstje zien:

het sneller dan ze zich kunnen voortplanten afslachten van andere soorten!

Want voor grote zoogdieren, wist je dat, zit het zo:

Het duurt een bepaalde tijd voor het lichaam een baby kan dragen.

Het duurt een bepaalde tijd voor die baby verwekt is.

Het duurt een bepaalde tijd voor die baby ter wereld kan komen,

en om die baby groot te laten worden,

en om die baby te leren hoe te leven,

en wanneer we andere soorten afslachten voor ze de tijd hebben gekregen zich voort te planten,

dan sterven die soorten uit.

Dat kan soms heel snel gaan,

en soms duurt het een heel lange tijd.

--

MAAR WAT IS TIJD!

--

Tijd kan dit zijn:

de afstand tussen twee dingen.

Hier ben ik.

Daar zijn jullie.
Ik loop naar jullie toe.

Dat doet ze.

Dat is tijd.
Dat is zeg maar de menselijke tijdschaal.
En dan heb je ook nog de geologische tijdschaal
en dat heet diepe tijd.
Wat een geweldig concept, vind je niet?
Diepe tijd.

--

Ik wil diepe tijd.

--

Diepe tijd is dus misschien zoiets als:
jullie zijn daar.
Ik ben hier.
En op de een of andere manier, miljarden jaren later,
komen we elkaar tegen.

--

--

--

We kunnen de tijd ook als een lichaam zien.
In het lichaam van een boom is de tijd te zien als ringen.
In het lichaam van een rots is de tijd te zien als lijnen.
Miljoenen jaren kunnen in gigantische rotsen neerslaan
als heel kleine lijntjes
zo dun als vloeipapier.
MAAR WAT IS TIJD!

Wij mensen kunnen het misschien zo begrijpen:
onze tijd is onze tijd van leven.
Tijd is uren en seizoenen en maandstonden.
Tijd is hoe lang een geliefde leeft.

Voor een mens
zijn er misschien
dertig generaties in duizend jaar.

Dus je hebt mij,
en mijn moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,

en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en haar moeder,
en alle soorten die hen in leven hielden,
alle planten,
dieren,
het water,
de lucht,
het land,
de atmosfeer,
alles wat ze gezien hebben,
aangeraakt,
geroken,
alles wat ze gegeten hebben,
alles waarover ze gelopen hebben,
al wat bestaan heeft tijdens al hun levens,
dat is duizend jaar.

--

En dat is, op menselijke schaal,
diepe tijd.

--

Maar voor de aarde --
laten we dezelfde tijdspanne nemen,
duizend jaar,
en dat keer vijftig,
vijftigduizend jaar,
zo lang loopt de moderne mens, homo sapiens,
en dan heb ik dus niet over onze andere voorouders met namen waar ik nu opeens,
gênant,
even niet op kan komen,
zo lang dus loopt de moderne mens
op deze aarde rond.

--

Vergelijk dat eens met de

MILJARDEN JAREN
dat er niet eens
ZUURSTOF OP DEZE PLANEET WAS.
En pers dat nou eens samen
tot een vloeipapier dun
lijntje in een rots.

--
--
--
--
--

Met in het achterhoofd dat wij,
in de schaduw van de tijd,
totaal onbeduidend zijn,
kunnen we het nu hebben
over de Zesde Extinctie.

--

Oké

--

Dus de Zesde Extinctie is de --
situatie --
waarin wij ons nu bevinden.
Het gebeurt op dit moment.
Wij bevinden ons middenin
een gigantische
massa
extinctie.

--

--

En dat is lastig om te bevatten --

--

het is moeilijk om
echt tot je door te laten dringen
dat in de afgelopen zestig jaar --
zo oud is mijn moeder --
twee-derde van alle diersoorten --
van alle diersoorten op aarde --
verdwenen is --
twee-derde.

--

--

Je kan het ook zo zeggen:
wat wij nu meemaken
is een biodiversiteitscrisis,
en dat is een wereldwijde noodtoestand,
want in een ecosysteem
is biodiversiteit
de GRAADMETER

van gezondheid.

--

--

En anders dan – sommige andere

uitsterf-situaties,

is deze niet veroorzaakt,

niet echt --

door een fundamentele geologische kracht,

of --

door een atmosferische --

of nou ja eigenlijk --

waar het op neerkomt, is dat de meest invasieve soort die hier ooit op aarde heeft rondgelopen

verantwoordelijk is voor deze massa-extinctie:

homo sapiens.

En --

het blijkt dat, sommige wetenschappers denken

dat in de afgelopen 200 jaar

200 JAAR,

wat niets is,

NIETS IS

op de GEOLOGISCHE TIJDSCHAAL

dat in dat SPIKKELTJE NIKS,

menselijke activiteit – en dan vooral menselijke industriële activiteit –

het land zo heeft aangetast

en het water

en de lucht van onze planeet

dat het geresulteerd heeft in

een NIEUWE MASSA-EXTINCTIE.

ZO ALLESOMVATTEND

is onze invloed

op deze planeet

dat wij een ZESDE MASSA-EXTINCTIE hebben veroorzaakt.

--

--

--

En dan in onze voorstelling

is dat dan zo'n beetje de conclusie.

Daar houden we het dan bij:

de mensheid, slecht.

De mensheid sterft.

De mensheid versus al het andere.

En toen ik dat allemaal mee had bedacht,

boze jonge theatermaker die ik was,

wilde ik het daar ook wel bij laten.

Maar op een gegeven moment --

--

Ik bedoel, we hebben het hier wel

over werkelijk levende wezens --

--

en ook al staan we
aan de top van de voedselketen
op dit specifieke moment in de geschiedenis van de aarde,
we moeten toch erkennen
dat er nog een top
op die top van de voedselketen staat --
en we weten niet zo goed hoe we het daarover kunnen hebben -
als gezelschap --
als samenleving --
als soort --

--

want we hebben het hier niet over alle mensen --
dit gaat niet over alle mensen --
dat is nooit zo geweest --
er is een groep mensen die onevenredig bijdraagt
aan alle uitstoot,
en er is een groep mensen die onevenredig lijdt
aan diezelfde uitstoot,
en de mensen die uitstoten, en de mensen die lijden,
zijn niet dezelfde mensen --
er gapen kloven tussen rassen en klassen en regio's --

--

zwarte mensen, inheemse mensen, mensen van kleur,
vooral arme mensen,
stoten het minst uit
en lijden het meest,
en dat had gewoon niet -- dit had niet hoeven --

--

ik bedoel, misschien is er nooit
een harmonieuze relatie geweest
tussen alle mensen onderling,
of -- tussen de mensheid en de wereld om ons heen,
maar relatief gezien -- ecologisch -- was er een soort van evenwicht --

--

en het lijkt erop dat het pas echt uit evenwicht is geraakt
wereldwijd

--

met het alles-veranderende concept
van rassenhiërarchie

--

toen de Europeanen een --
systeem --
bedachten, waarin de Europeanen met een bleek velletje
de wereldheerschappij kregen
en de mensen met een donkerder tint
ophielden
mens te zijn --

en handelswaar werden --

--

En --

dit systeem --

dat bekend zou worden onder de naam

witte suprematie

verspreidde zich --

over de hele wereld

verknootte zich --

met wetgeving en religie en arbeid --

zette aan tot --

volkerenmoord en ecologische

genocide

om zo een heel

economisch stelsel op te tuigen

gestoeld op roofbouw en extractivisme --

en oké wat is extractivisme?

--

Extractivisme is --

het geloof --

dat je kan nemen

zonder iets terug te geven --

--

dat je kan pakken wat je pakken kan

omdat de aarde jou toebehoort --

--

omdat je hebt besloten dat de voordelen van die toe-eigening --

dat kan rijkdom zijn, of reizen, of centrale verwarming en airconditioning --

dat de voordelen voor de enkeling

op de een of andere manier zwaarder wegen

dan de levende wezens die ontheemd raken of verdreven of vernietigd --

--

en niks van dit alles

is irrelevant

of ligt allang achter ons

want het gaat hier om accumulatie,

klimaat gaat over opeenhoping,

een accumulatie van broeikasgassen,

een accumulatie van gif in de lucht en de grond en het water,

een accumulatie van rijkdom voor enkelen

en de opoffering van velen,

en het uitsterven is een accumulatie van verlies --

een opeenstapeling van dood,

en het verleden is het heden,

en de toekomst is nu,

kijk alleen al naar Europa --

--

daar ligt een generaties-lange traditie van --

racistisch geweld --
het eeuwenlange tot slaaf maken van zwarte mensen,
eeuwenlang institutioneel racisme op de arbeidsmarkt in huisvesting en onderwijs en
gezondheidszorg en wetshandhaving --
eeuwenlange uitsluiting van politieke macht, van bepaalde mensen, door bepaalde mensen,
van verdeel en heers,
van van bovenaf bepalen welke gemeenschapsleiders
serieus genomen worden,
gerespecteerd worden als inspirerende en vernieuwende leiders, en welke niet,
wie voldoende middelen krijgt
en genoeg vertrouwen
om veranderingen in gang te zetten
voor het welbevinden van hun gemeenschap, en wie niet,
en naast deze lange
lange tradities,
hebben we ook al vele tientallen jaren falend milieubeleid,
regels over waar giftig afval
gedumpt mag worden,
en waar chemische industrie
neergeplant mag worden,
en toegestane hoeveelheden lood,
en welke rotzooi opgeruimd moet worden,
en welke uitstoot gereguleerd moet worden,
en welke luchtkwaliteit gemonitord moet worden,
en welke gebouwen moeten worden voorzien van adequate ventilatie
en centrale verwarming en airconditioning --
zodat ze in Baltimore – weet je wat daar aan de hand is?
De gemiddelde levensverwachting in de meest welvarende, overwegend witte wijken is 76 tot 87,
de gemiddelde levensverwachting in de armste, overwegend zwarte wijken is 66 tot 69,
wat dus wil zeggen dat je een jaar of 87 kan worden als je in Roland Park woont,
en op je 66^e kan sterven in Park Heights,
wat dus bijna
een hele generatie verschil is.
Een hele
generatie --
--
--
--
--
--
--
--
--
en dit
is geen
toeval --
--
het is het directe gevolg
van beleid op beleid

waarin sommige wezens,
sommige gemeenschappen,
sommige ecosystemen,
terug werden gebracht
tot *collateral damage*,
terug werden gebracht
tot "offerzone" --

--
--

en dit kunnen we niet los zien
van de rest van het verhaal, van het verdwijnen
van twee-derde van alle diersoorten
want niets hier op aarde staat los,
want niets hier op aarde – het leven niet, de dood niet, crisis noch uitsterven --
kan in afzondering bestaan.

--

want of we wel of niet om elkaar geven
is de graadmeter van hoe we zorgen voor het web van leven dat om de aarde is gesponnen,
en dat is het verhaal van de aarde.

--
--
--
--

Sorry,
ik moet een ehm --

--
--
--

Waar zijn we.

--

We zijn hier op aarde.

--

Wij staan nooit los van de natuur.

--

En waarom raakt dit me zo.

--

Iemand anders hier die van de aarde houdt?

--
--

Hoe.

Hoezo zijn we van de aarde gaan houden?

Wanneer zijn jullie van de aarde gaan houden?

Dit zou een vraag kunnen zijn waar mensen antwoord op geven, of wellicht is het een aanzet tot stille reflectie.

Kan iemand een moment aanwijzen?

Of op welke leeftijd dat was?

Misschien zegt iemand ja.

Wat kan je je nog herinneren?

Wie heeft je geleerd van de aarde te houden?

Als je aan een moment in je leven denkt waarop je je echt met de aarde verbonden voelde, hoe zag dat er dan uit?

En hoe voelde dat?

Wellicht vraagt ze iemand uit het publiek een verhaal te delen, tot het verhaal een logisch bruggetje vormt naar Naomi's volgende verhaal over de boom.

Dank je.

Ik had een boom.

Bij mij in de straat.

Toen ik klein was.

Er stonden -- er staan -- trouwens heel veel bomen daar,
maar er was één boom,
aan het eind van de straat,
die ik "mijn" boom noemde.

--

En mama tilde me dan op
zodat ik de takken aan kon raken.

De bladeren.

Die zacht waren.

En zo groot ongeveer.

Heel groen.

En dat is het eerste natuurlijke iets ooit waar ik
diep
diep

van heb gehouden.

Naast mijn familie,

die ook natuurlijk zijn

want er staat natuurlijk niets

los van de natuur.

Heeft iemand anders hier ook een boom waar die heel erg van houdt?

Wellicht kan ze wat improviseren om een reactie te krijgen:

Oké.

Wie is de boom waar je van houdt?

Waar stond die?

Wat weet je er nog van?

Waarom hield je ervan?

Staat 'ie er nog?

Het gesprek met een toeschouwer mag hier afgerond worden.

Bedankt.

Iemand anders van een boom gehouden?

Of van een bos?

Of van een watermassa?

Wellicht kan ze wat improviseren om een reactie te krijgen:

Oké.

Vertel me daar eens over.

Waar was dat?

Wat weet je er nog van?

Waarom hield je ervan?

Is het er nog?

Ze rondt het gesprek af.

Bedankt.

--

Het is het echt heel mooi om jullie verhalen te horen.

--

Ik heb de laatste tijd echt moeite
om schoonheid te vinden.

Of nou ja – moeite
met alles eigenlijk.

Herkent iemand hier dat?

--

Nou dus een paar weken geleden
ben ik naar een spirituele genezer geweest,
omdat ik dacht dat zij me misschien
kon helpen --
en wat zij doet is,
zij legt contact met je voorouders, en je gidsen,
en we zitten daar een tijdje, in stilte,
en dan vraagt ze aan me:
wie is Eva?

En ik zeg,
dat is mijn moeder.

En zij zegt,
waarom denk ik nu aan een keuken?

En ik zeg,
ik weet het niet,
mijn moeder haat het om te koken.

En zij zegt,
het is meer een soort van
ouderwetse keuken,

--

en ze blijft een tijdje stil.

--

Een ouderwetse keuken en een klein meisje.

--

En ik zeg,
nou,
toen mijn moeder negen was
en op een dag thuiskwam van school,

vond zij haar moeder in de keuken, dood.
En zij was helemaal alleen.

--

Dat is het, zegt ze.
En ze blijft een tijdje stil.

--

Ze zegt,
dat trauma draag jij in je wortels mee.

--

En terwijl ze dit zegt, krijg ik een soort
stroomstoot van herkenning.
Ze strekt haar hand naar me uit,
en zegt dat ze het kan voelen.
Dat trauma zichzelf in de bouwstenen van ons lichaam kerft,
dat het ons moleculair verandert,
in ons DNA gaat zitten.
En dit geven we aan elkaar door,
we hebben geen invloed op wat we erven.
En bij mijn geboorte, droeg mijn lichaam
mijn moeders herinnering
van haar dode moeder,
en misschien is dat alles wat ik erover kan zeggen,
dat wanneer ik naar het trauma van het uitsterven kijk,
dat iets binnen in mij zichzelf herkent.

DEEL DRIE

Het verschil tussen sterven en uitsterven is dit: sterven is ophouden te bestaan.

Uitsterven is vernietiging.

Ik beschouw de dood als iets individueels.

Uitsterven is collectief.

Eén dode maakt nog geen uitsterven.

Maar die kan deel uitmaken van uitsterven,

en soms zelfs

is die dode de allerlaatste dode,

en in dat geval gaat het om

volledige uitsterving.

--

--

--

Er zijn veel manieren waarop je uit kan sterven.

Vernietiging van leefomgeving.

Invasieve exoten.

(Katten zijn trouwens een van de meest invasieve soorten ter wereld.)

Natuurrampen.

Ziekte.

Roofdieren.

De groei van menselijke ontwikkeling.

De menselijke obsessie met olie en gas.

De menselijke obsessie met monoculturen.

De menselijke obsessie met tropisch hardhout.

Afname van daglicht omdat je bedolven raakt onder plastic.

--

--

--

De Internationale Unie voor Natuurbescherming houdt een rode lijst bij van bedreigde soorten.

--

Op dit moment staan er 130.000 soorten op de rode lijst.

Wat een ongelofelijk voorzichtige schatting is.

Maar zelfs met zo'n

voorzichtige schatting

kunnen we vandaag niet bij al die 130.000 soorten stilstaan.

Maar ik heb van een paar soorten

wat plaatjes gedownload,

omdat ik van heel veel niet wist hoe ze eruit zagen,

en ik ze wilde zien,

op de foto dan,

en ook al kan ik sommige van hun namen nauwelijks uitspreken,

sorry daarvoor,

zou ik er graag een paar met jullie willen delen.

Naomi projecteert de foto's.

Niet Bedreigd:
Het Mostonnetje.
De Alpenmarmot.
Zeegras.
Sleedoorn.
Hulst.
Veldmuis.
Dagpauwoog.
Hermelijn.

--

Gevoelig:
IJzerkruid.
Grote Boswachter.
Nauwe Korfslak.
Vermiljoenkever.
Bongo.
De Visotter.
De Berggrootoorvleermuis.
Geelsnavelduiker.

--

Kwetsbaar:
Nevadaturkooisblauwtje.
Kosswigobarbus.
Rode Langoest.
Californische Torreya.
IJsbeer.
Ijsvogel --

Eigenlijk, weet je, ik heb nu heel erg het gevoel dat dit --
Ik heb het idee dat ik nu precies dat doe waar ik eigenlijk een hekel aan heb,
dat ik gewoon informatie sta te spuien.
Stoute dramaturg foei.
We hebben verhalen nodig.
Dus ik kan misschien beter even --
Oké.
Uhm --

--

--

En overal ter wereld proberen mensen dit verlies
uit alle macht tegen te houden.
Zij wijden hun leven aan het beschermen
van deze kwetsbare dieren,
wagen hun leven voor schoon water, schone lucht --

Ik bedoel -- hebben jullie door hoeveel soorten er verdwijnen?

--

--

Bedreigde soorten:
Nieuw-Guinese tweeklauwschildpad.
De Kikkerbeet.
Amamikonijn.
Europees Konijn.

Euraziatische Lynx.
Amazonedolfijn.
Gouden stompneusaap.
Kleine Bruine Vleermuis.

--

Ernstig bedreigd:
Cozumelwasbeer.
Madagaskarschildpad.
Gewone Dakschildpad.
Filipijnse Krokodil.
Bruine Slingeraap.
Javaanse Neushoorn.
Neushoornleguaan.
Pruikzwam.

--

Uitgestorven in het wild:
Socorrotreurduif.
De Wyomingpad.
Paterdavidshert.
De Sint-Helena Sequoia.
De Kalimantan Mango.
Monterreyplaty.
De Algazel.

--

Uitgestorven --

--

En weet je wat het is,
ik heb geprobeerd een lijst te maken met alle soorten die tijdens mijn leven uitgestorven zijn,
want ik dacht: als ik leefde terwijl zij uitstierven,
ben ik daar mede-verantwoordelijk voor,
dus ik heb een lijst proberen te maken,
maar weet je wat het is,
het is echt heel moeilijk om erachter te komen wanneer, wanneer precies
een soort uitgestorven is,
want het is niet zo dat ze zo
een briefje op het aanrecht achterlaten zo van
hey, ik ben even uitsterven, tot nooit meer ziens / auf nie wiedersehen (oid)
ze sterven gewoon uit,
en dan zijn ze verdwenen --

--

--

En ik moet steeds aan al die wetenschappers denken,
vooral die wetenschappers
die hun veld gekozen hebben omdat ze gewoon –
van wetenschap houden, van een specifieke soort houden --
en die nooit van hun leven
hadden kunnen bedenken dat ze
in de frontlinies zouden staan

van deze verschrikking,
ik bedoel, die dachten dat ze bioloog waren,
maar ze bleken oncoloog --

--
--

want in de dertig-en-nogwat-jaar dat ik hier op aarde rondloop --
ik heb hier een incomplete lijst van soorten die tijdens mijn leven uitgestorven zijn verklaard:
Aldabrazanger, uitgestorven verklaard in 1994
Saudigazelle, uitgestorven verklaard in 1994
De Kauai-o'O, uitgestorven verklaard in 2000
De Taudactylus Diurnus, uitgestorven verklaard in 2002
Cyanea Dolichopoda, die misschien maar op één plek in Hawaï voorkwam,
uitgestorven verklaard in 2003
Sint Helena Olijfbom, uitgestorven verklaard in 2004
De Rode Pad, uitgestorven verklaard in 2004
Eiaomonarch, uitgestorven verklaard in 2006
De Pinta Reuzenschildpad, uitgestorven verklaard in 2012
Christmas Island Gladneusvleermuis, uitgestorven verklaard in 2016
De Schitterende Gifkikker, uitgestorven verklaard in 2018
De Chiriqui Harlekijnkikker, uitgestorven verklaard in 2019

--
--

en dit zijn geen geïsoleerde gevallen van verdwijning,
niets hier op aarde bestaat in afzondering,
we maken deel uit van één groot levend weefsel,
en wanneer een soort verdwijnt – als we onherroepelijk een deel van dat weefsel verliezen --
dan wordt dat in heel het weefsel gevoeld --
of dat nou bewust of onbewust is,
er bestaat niet zoiets als
sterven in afzondering,
want – bijvoorbeeld, toen ik nog een klein meisje was
gingen we iedere zomer naar ons zomerhuisje,
en ik realiseerde me,
toen ik er afgelopen zomer weer was,
dat het stikte er van de muggen,
veel meer dan ik me kon herinneren,
en ik had zoiets van --

jezus
ik werd er echt chagrijnig van
en mijn tante zei ja,
nou, tuurlijk zijn er meer muggen,
er zijn minder vleermuizen,
en ik dacht jezus
god
de Kleine Bruine Vleermuis --

--
--

De Kleine Bruine Vleermuis,

met uitsterven bedreigd,
met hun glanzende bruine vachtje,
en hun muizenootjes,
en hun neusjes.

De Kleine Bruine Vleermuis,
die in alle hoeken van het land voorkomt,
die heel lang
in vrede leefde.

Tot een paar jaar geleden een ziekte uitbrak,
veroorzaakt door een schimmel,
waarvan de herkomst onbekend is,
die zich ieder jaar verder verspreidt,
er verschijnt een witte schimmel,
op de neus van de kleine bruine vleermuis,
en niemand weet wat het is.

Ze zien gewoon die vleermuizen, maar dan met een wit neusje.

Maar al snel merken ze
dat de vleermuizen verdwijnen,
ze komen steeds minder voor,
en de mensen zeggen
waar zijn de vleermuizen gebleven?

Dus ze gaan op onderzoek uit,
in de grotten waar die vleermuizen verblijven,
waar ze hun winterslaap houden,
en wat vinden ze daar?

Bergen en bergen dode vleermuizen.

Vleermuizen die niet meer uit hun winterslaap komen.

Overall stapels vleermuislijkjes,

VLEERMUISLIJKEN

IN DE HELE GROT,

met witte neusjes,

IN DE HELE GROT.

En ze zien sommige vleermuizen wakker worden uit hun winterslaap,
en SOMMIGE VAN DIE VLEERMUIZEN die STERVEN DAAR gewoon TER PLEKKE,

die worden wakker en vallen dood,

vleermuizen met witte neusjes,

en sommige vleermuizen worden wakker

en proberen de grot uit te vliegen,

maar ze gaan DOOD zodra ze gaan VLIEGEN,

want ze zijn UITGEDROOGD,

en ANDERE VLEERMUIZEN

worden wakker,

en ze VLIEGEN NAAR HUN VRIENDJES,

HUN MAATJES,

HUN FAMILIE,

naar die STAPELS VAN VLEERMUISLIJKJES,

en die nog levende vleermuisjes doen van

WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!

WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!
WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!
WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!
WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!
WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!
WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!
WAKKER WORDEN! WAKKER WORDEN!

--
--
--

Maar ze WORDEN NIET WAKKER.

--

Want ZE ZIJN DOOD

--

Gestikt!

Uitgedroogd!

Hun hart gebroken!

DOOD DOOD DOOD!

--
--
--
--

Voelen jullie dit?

Hoe hoog de paniek zit?

Ik heb het gevoel dat waar ik ook kijk – dat alles verwond is.

Het verplettert me, de hoeveelheid dood, terreur,

hongersnoden en verdrinkingsdoden en levend verbranden,

in de rug geschoten, door het hoofd geknald, doodgeknuppeld worden terwijl de omstanders geen
poot uitsteken --

alsof deze reikwijdte van geweld

op de een of andere manier

onvermijdbaar was,

alsof wreedheid onvermijdelijk is,

alsof wreedheid geen keus is,

alsof keuzes niet menselijk zijn,

alsof wat menselijk is, onveranderlijk is,

alsof het niet te vermijden is --

het is niet niet te vermijden --

hier faalt het individualisme,

hier schiet de verbeelding tekort,

dit is een asynchrone crisis,

een crisis waarin de dood het leven inhaalt,

waarin het geweld sneller raast dan het herstel,

waarin de mythe van de wegwerpcultuur het wint van de waarheid van een gedeelde ecologie,

van onderlinge verbondenheid,

en waarom raakt dit me zo?

Omdat ik niet het enige levende wezen tussen de stervenden wil zijn,

omdat ik niet wil rondlopen op een wereld waar zoveel leven aan ontbreekt,

omdat ik niet op een ochtend wakker wil worden,
na heel lang geslapen te hebben
om de keuken in te lopen en daar mijn moeder dood aan te treffen,
gestorven aan een ziekte, aan een gebroken hart, aan onverschilligheid,
ik wil niet dat mijn moeder dood gaat --
of mijn tantes of mijn neefjes of mijn burens,
ik wil niet dat er "offerzones" bestaan --

--

en ik weet dat ik de dood moet leren accepteren,
dat ik vrede moet leren krijgen met mijn sterfelijkheid,
maar ik kan geen --

ik kan niet --

leren leven met massale uitsterving --

ik kan me niet berusten

in massale uitroeiing,

er moet een andere manier van leven mogelijk zijn,

er moet een andere manier mogelijk zijn waarop wij mens kunnen zijn,

ik wil dat er meer in het leven is

dan de totale teloorgang van dat leven --

--

--

en Evelyn Martinez-Goldberg,
de moeder van mijn beste vriendin Zoe,
die bruin haar heeft,
en groene ogen,
en drie kinderen,
en een ex-man waarmee ze het
extreem goed kan vinden,
Evelyn Martinez-Goldberg,
die me een heel lief briefje stuurde
toen mijn opa Jimmy stierf,
die al onze voorstellingen
geweldig vond,
en ons ieder jaar sponsort,
Evelyn Martinez-Goldberg,
die vandaag niet dood hoort te gaan,
die in het ziekenhuis aan het sterven is,
ik wens je een goede dood --

--

ik hoop dat je kalm bent,

ik hoop dat iemand je vast houdt,

ik hoop dat je het haar van je dochter kan ruiken,

ik hoop dat er muziek in je kamer klinkt,

ik hoop dat je je thuis voelt in jezelf, dat je omringd bent met liefde --

--

Evelyn Martinez-Goldberg,

en alle andere wezens om je heen die ook dit leven verlaten,

de vleermuizen en de kikkers en de vissen en de bomen en de koraalriffen en de insecten en de

vogels en de mensen – alle levende wezens waarvan de moeders sterven, alle moeders, alle wezens die ooit leven hebben gegeven --

ik wens jullie een goede dood.

Tegen de kansen in,

en zonder lijden.

En ik weet dat ik niets kan veranderen, vanaf dit podium, vanuit dit theater,

toch wil ik jullie bedanken --

ik wil deze aarde bedanken --

en de boom in mijn straat,

en jouw boom,

en de kleine bruine vleermuizen,

en zeegras,

en wat nog meer, wie nog meer,

wie op deze aarde kunnen wij samen bedanken?

Ze vraagt de aanwezigen wie ze kan bedanken.

Wij koesteren jullie

En alle soorten die jullie in leven hielden,

alle planten,

de dieren,

het water,

de lucht,

het land,

de atmosfeer,

alles wat jullie gezien hebben,

en aangeraakt,

geroken,

alles wat jullie gegeten hebben,

alles waarover jullie je bewogen,

alles wat bestaan heeft, tijdens jullie leven --

--

--

En aan alle levenden:

--

aan alle levenden die hier bij mij zijn:

--

ik zegen jullie.

Ik wens jullie een goede dood,

al mag de kans daarop nog klein zijn,

en zonder lijden.

Ik hoop dat jullie gevrijwaard blijven van het kwaad,

ik hoop dat jullie voelen dat er van je gehouden wordt

en dat je vast gehouden wordt,

en in de tussentijd...

--

wens ik jullie de rust

om deze doden te beschouwen

deze honderden duizenden miljoenen doden,

al dit sterven,
als een deel van onszelf.

--

Hoe kan dit buiten ons bestaan?

*Naomi begint aan een laatste zegening.
Ze begint met spreken
en eindigt met iets dat als een eenvoudige chant klinkt.*

En voor ik sterf,
wil ik naar huis gaan,
Dat moet in de zomer zijn.
Mijn vrienden en ik zitten op de stoep.
Ze geven me een glas ijskoud water.
We kijken naar het westen.
Straatkatten rennen over de trappen van verlaten huizen.
Het veldje aan de overkant is overwoekerd,
en we hopen dat niemand het zal maaien.
Wilde bloemen en wilde grassen hebben daar hun plek gevonden.
We kennen de toekomst niet, of wat er gaat gebeuren.
We weten niet hoe lang we nog leven,
of hoe de kinderen waar we van houden zullen lijden.
We vrezen voor onze aarde.
Voor onze stad.
Voor het lijden dat geleden zal worden.
En toch – we leven nog --
We zitten daar, gespannen,
en toch ook, met elkaar.
We zitten daar
en genieten van de wildheid --
we zegenen --
we zegenen --
we zegenen --
we zegenen het leven in de laatste uren
van de dag –

*Het lied eindigt.
Een stilte.*

Einde.

Einde.